

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Anny Markovej a Martina Vladika na neveřejnom zasadnutí konanom dňa 13. augusta 2009 v Bratislave, v trestnej veci obvineného **M. M. a spol.**, pre zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 3 písm. c/, ods. 4 písm. a/, písm. b/ Tr. zákona a iné o námietke zaujatosti obvineného voči všetkým sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky určených na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam bývalého Špeciálneho súdu a Špecializovaného trestného súdu takto

r o z h o d o l :

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. sudcovia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Štefan Harabin, JUDr. Harald Stiffel, JUDr. Pavol Toman, JUDr. Pavol Farkaš, JUDr. Jozef Kandra, JUDr. Peter Krajčovič, JUDr. Juraj Majchrák, JUDr. Ing. Anton Jakubík, JUDr. Milan Lipovský, JUDr. Jana Serbová, JUDr. Emil Bdžoch, JUDr. Martin Piovarsky, JUDr. Milan Karabín, JUDr. Juraj Kliment, JUDr. Peter Paluda, JUDr. Štefan Michálik, JUDr. Peter Hatala, JUDr. Peter Szabo,

n i e s ú v y l ú č e n í

z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvineného M. M. a spol. , vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Tost 12/2009.

O d ô v o d n e n i e :

Na Najvyššom súde Slovenskej republiky sa pod spisovou značkou 1 Tost 12/2009 vedie trestné stíhanie v trestnej veci proti obvinenému M. M. a spol. pre zločin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods.1, ods. 3 písm. c/, ods.4 písm. a/, písm. b/ Tr. zák. a iné. Najvyšší súd má rozhodovať o sťažnosti podanej obvineným proti uzneseniu bývalého Špeciálneho

súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 16. júla 2009 sp. zn. Tp 9/2009, ktorým bolo rozhodnuté o zamietnutí žiadosti obvineného o prepustenie z väzby.

Obvinený M. M. v rámci sťažnosti zo dňa 2. augusta 2009 podanej prostredníctvom svojho obhajcu, vzniesol zároveň námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky určených na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam bývalého Špeciálneho súdu a Špecializovaného trestného súdu. Podanú námietku odôvodnil tým, že nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL.ÚS 17/08 bol vyslovený nesúlad ustanovení čl. I § 1 zákona č. 458/2003 Z. z., § 14 ods. 1 a 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov; § 12 ods. 2, slovného spojenia „a splňa podmienku podľa § 12 ods. 2“ v § 14, § 69 ods. 2 a § 150a zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b/, čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, nesúlad s čl. 148 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 11 ods. 1 Dohovoru OSN proti korupcii. Mal za to, že dôvody vyslovené v náleze, ktoré viedli Ústavný súd Slovenskej republiky k záveru o narušení garancie sudcovskej nezávislosti sudcov Špeciálneho súdu sa vzťahujú aj na sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorí rozhodujú o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam Špeciálneho súdu a Špecializovaného trestného súdu. Z nedostatku nezávislosti sudcov odvodzoval aj ich pomer k v danej trestnej veci. Zdôraznil, že závislosť týchto sudcov od výkonnej moci je daná aj spôsobom ich kreovania, keď bola zachovaná kontinuita v personálnom obsadení Špecializovaného trestného súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2009 v znení od 17. júla 2009, všetci sudcovia rozhodujú o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu a Špeciálneho súdu, námietka zaujatosti obvineného M. M. smeruje voči všetkým sudcom trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Po preskúmaní obsahu vznesenej námietky zaujatosti, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené ani u jedného zo sudcov trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zákonné podmienky na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci.

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 31 ods. 4 Tr. por. námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia.

Podľa § 32 ods. 6 Tr. por. o vylúčení sudcu odvolacieho súdu a dovolacieho súdu rozhodne iný senát toho istého druhu.

Všetci sudcovia trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vzhľadom na vznesenú námietku zaujatosti voči ich osobám predložili svoju písomné vyjadrenia, z obsahu ktorých vyplýva, že ani jeden z nich sa necíti byť v predmetnej trestnej veci zaujatí a nemá žiadny pomer k prejednávanej veci ani osobám, ktorý sa táto vec týka.

Inštitútom vylúčenia sudcu z vykonávania úkonov trestného konania pre zaujatosť sa v trestnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadšžania určitej procesnej strane).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči osobám, ktorých sa vec týka postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadšžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým osobám, ktorých sa vec týka rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie

sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad *Piersack c. Belgicko*).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo k inému orgánu činnému v tomto konaní. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (*Boekmans c. Belgicko*). Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ani subjektívne stanovisko osoby namietajúcej nezaujatosť sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska osoby namietajúcej nezaujatosť sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (*Delcourt c. Belgicko*). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu konkrétnemu prípadu a k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo k inému orgánu činnému v tomto konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava osoby namietajúcej nezaujatosť sudcu je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (*Pullar c. Spojené kráľovstvo*).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah ku konkrétnemu prípadu a k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo k inému orgánu činnému v tomto konaní veci dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

V danom prípade nebola existencia takéhoto prípadného vzťahu alebo pomeru k predmetnej veci alebo osobám, ktorých sa vec týka, preukázaná ani u jedného zo všetkých sudcov trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Dôvodom na vylúčenie týchto sudcov nemôže byť preto ani existencia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky a jeho dôvody, smerujúce k špeciálnemu súdu ako inštitúcii. Dôvod pre vylúčenie sudcov nezakladá ani zriadenie Špecializovaného trestného súdu a spôsob kreovania jeho personálneho substrátu.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky vznesenú námietku zaujatosti obvineného nepovažoval za opodstatnenú a dôvodnú, pretože neboli preukázané a zistené žiadne skutočnosti nasvedčujúce na zaujatosť niektorého zo sudcov trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v predmetnej veci, a preto rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave, 13. augusta 2009

JUDr. Jana Bajánková
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Kristína Cíhová